

Milá redakcia,

okupantom sa podarilo v neuveriteľne krátkom čase a dôsledne presadiť imperitorské „divide et impera“ medzi Čechmi a Slovákm. To, čoho sa československý občan v rokoch 1968 a 1969 obával, sa stalo skutočnosťou. Treba to konštatovať ako fakt, aby sme sa zbavili zbytočných ilúzii. Aj preto, aby sme si uvedomili s kym máme do činenia: moskovské kniežatstvo si od roku 1300, keď sa začínaťo územne rozširovať, vysteňovalo dômyselnú a rafinovanú politiku rozširovanie národov, pretože bez nej by nemohlo splniť svoje svetovlásne ciele. Skoro sedemstoročné skúsenosti imperialistickej politiky slúžia teraz aj bolševikom.

Niet pochyb, že inšpirátorom a motorom reformy v roku 1968 boli Česi. Počtom obyvateľstva i mozgovým potenciálom boli rozhodujúcim činiteľom akcií, ktoré donútili Rusov siahnúť k zbrani. Od začiatku bolo jasné, že hlavný úder povedú proti Čechom, proti ich inteligencii, proti ich suverenite. Destrukcia uskutočnená okupantom v českých zemiach bola o mnoho rozsiahlejsia ako na Slovensku. A naviac, okupant dosadil do vedenia štátu, a to po prvý raz v predimenzovaných rozmeroch slovenskú reprezentáciu, čo slúži k rozširovaniu okupovaných národov. Čechov bolo treba ponížiť po všetkých stránkach, včinane prezidentskej vlajky. Vyhnanie generála Slobodu z úradu, po priamej ruskej direktive, je toho dôkazom.

Husák hrá naplno ruskú hru. Ona totiž vyhovuje jeho nedoziernym mocenským ambíciam a k zahnaniu komplexov získaných počas dlhých rokov väznenia. Popri moci má aj honor! Hra okupanta sa stotožňuje aj so zámermi rusinskej krajčíra, ktorý sa v devastácii českej kultúry najvýraznejšie presadil. O Šalgovičovi a Chňoupkovi (ktorí sa vyhlasuje za Slováka) netreba pochybovať: v priamom služobnom styku presne plnia direktívky centrálnej KGB. Ostatní ako Lenárt, Hruškovič, Janík, Pezlár a Lučan hrajú iba druhé husle. Slovenská kamarila však nevládne iba českému národu, ale aj českej aparátnej byrokracie, ktorá sa uvolila kolaborovať.

Je iba logické, že počas rokov Husákovej vlády a vlády jeho skupiny vznikol vo vládnucej českej byrokracii nepredstaviteľný protislovenský odpor. Česky šovinizmus sa môhol takto naplno presadiť. A v ňom je hlavné žriedlo protislovenských nálad v českých krajinách. Z neho vychádzajú všetky impulzy pôsobiace na národ, ktorý napokon k šovinizmu nemal nikdy ďaleko.

Český národ svojimi protislovenskými náladami vyjadruje iba skutočnosť, že hlavným nositeľom a či prevodovou pákou okupačnej moci a sovietizácie Československa je slovenská vládnuca klika. Protislovenská náladu v Čechách je teda iba výrazom a formou odporu proti okupácii. Česky šovinizmus, zahrotený proti Slovákom, ktorý sa priam lavinovite rozmohol v českých zemiach, je vlastne dieľaľom dobre naplánovej moskovskej akcie.

Za danej situácie je priam smiešne hovoriť o nejakej konsolidácii slovenského národa a jeho štátnosti. Tieto ilúzie by už česká strana môhla stratíť a uvedomiť si, že Husáková politika a politika jeho kamarily je takisto protislovenská ako protičeská; je anti-demokratická a protisocialistická. Politika slúžiaca okupantom nie je prospiešná ani slovenskému národu, vyhovuje iba jeho vládnucej klike. Drobky, ktoré dostávajú Slováci za tejto situácie (aj relativne zvýšenou investičnou politikou) neprináša národu žiadne podstatnejšie zvýšenie životnej úrovne, ani zvľađenie národného sebavedomia. Česká povaha je náchylná chápať Slovákov ako celok. Tak ako ich chápala kedysi v drotárskom folklóre, teraz ich vidí ako aparátnecko — byrokraticky nadradený národ. Oboje je falošné a nezodpovedá skutočnosti. Akéosi veľkorysé snahy o zblížovanie sa Čechov a Slovákov, úsilie o vzájomné pochopenie, v terajšom čase núdze, vyznieva ako dávno zapadnutý herderovský romantizmus.

Je pravda, že Slovensko vo svojom civilizačnom vývoji zaostalo za českými zemiami. Je to historický fakt, so všetkými dôsledkami. Slováci sa nevyvinuli dostatočne ani politicky, lebo svojho času im hrozilo národné vyhladenie. Násilná maďarizácia vykonávala zhoubné dielo a maďarská vládnuca trieda nikdy nepomýšala udeliť Slovákom autonómiu.

Prvá republika zachránila Slovákov pred totálnou maďarizáciou. I hoc v malej miere Slováci prispeli tiež k utvoreniu spoločného štátu Čechov a Slovákov. Česká pomoc Slovákom bola v mnohom blahodárna, najmä pri výchove slovenskej inteligencie, v administratíve i v udržovaní štátu. Slovákov však potrebovali nevyhnutne aj Česi a k vytvoreniu silnejšieho štátu. Vytvorenie fixie československého národa neboli svojvlastnosťou, ale nutnosťou, aby Československo môhlo jestvovať ako *národný štát* i napriek troma miliónom Nemcom a miliónu Maďarov, Poliakov a Rusínov. Možno namietať, že takto skoncipovaný štát bol už od základov chorý, že sa stal Rakúsko-Uhorskom v malom, so všetkými národnostnými svármami. Dvadsaťročný vývoj to názorne zilustroval. Odstredivé sily pochovali nakoniec parlamentnú republiku. No ustúpenie z pozicie vládnucieho jednotného československého národa by bolo za vtedajších okolností znamenalo rozpad štátu na niekoľko nezávislých celkov. Všeobsiahla federalizácia požadovaná komunistami na VI. zjazde v roku 1931 by znamenala koniec Československej republiky. Ona však stála a padla na idei na ktorej vznikla.

Česi potrebovali Slovákov v jednotnom štáte ako protíváhu trojmiliómovej nemeckej menšiny. Po vyhnani Nemcov však tento dôvod odpadol. Okrem toho, Česi si v očiach Slovákov pokazili svoju reputáciu k vôlei dôsledne uplatňovanej fikcii jednotného československého národa. K tomu teraz pristupuje ďalší faktor : kladie sa otázka či je oportúnne pre Slovákov zostávať s Čechmi v jednom štáte, s národom na ktorý skôr či neskôr môže dopadnúť kliatba a pomsta silného nemeckého národa. Majú aj Slováci niesť zodpovednosť za vyhnanie nemeckej menšiny Čechmi, niesť zodpovednosť za to čo neurobili a čo im formálne ponúkal Košický vládny program, na ktorého základe môhli vyhnáť trištrtie milióna Maďarov a obrať ich o ich majetok. Zhodou okolností sa to k prospechu Slovákov nestalo.

Ak sa Česi sami vohnali do ruského chomúta a zaviazali sa bolševikom „na večné časy“, prečo sa proti nim neskôr revoltovali? Ved Rusi boli patrónmi odsunu, schválili Benešov transfer a mocensky ho zaistili. Oni umožnili českému národu rozkradnúť pohraničie, devastovať obrovské hodnoty, zmocniť sa cudzieho majetku — a tým si zaviazali český národ na stáročia, skompromitovali ho a nechali ho pošpiňať si ruky. Čo teraz s takýmto národom? Majú s ním Slováci i nadalej žiť v spoločnom štáte?

Rusi to v roku 1968 naplno nepovedali, iba naznačili. Mávali hrozbou západného Nemecka. Ale predstavme si, že by Rusi vtedy povedali : „Dobre, ste proti nám, odchádzame z tejto oblasti, prenechávame ju Nemcom a budete si istí, že si vyberú aj úroky za to čo ste im urobili.“ Vtedy by všetci, od Novotného po Vaculíka, od Štrougala po Kosíka padli pred Rusmi na kolená a prosili ich, aby len zostali. Tento tromf Rusi ešte nevytiahli, aby skrotili odbojních intelektuálov. Majú ho však v zásobe.

Je až neuveriteľné, že sa Česi nechcú vyperiadať s otázkou vyhnania Nemcov, a sudečiaci sú pre nich ešte stále synonýmom hnoja, ak parafrazujeme Solženicynové prípomienky o vzťahu k Vlasovcom. Ani najbystrejšie české hlavy sa ešte nedokázali vyperiadať s vecou, ktorá má nie len pre minulosť a súčasnosť, ale najmä pre budúcnosť ich národa osudový význam. Zviazanosť s Rusmi nezáčiná oslobodením, ale poddielom na vytrhnutí niekoľko-storočnej civilizácie, ktorá sa vyvíjala v rámci rakúskej moaarchie. Je predsa jasné, že náš priestor, stredoeuropský priestor, cheoli striedavo ovládnuť dve mocnosti — Nemci a Rusi, čo sa ukázalo aj v tomto storočí. Rusko akonáhle sa

vymailo zo svojich ťažkostí spôsobených revolúciou a občianskou vojnou a Nemecko „skonsolidované“ Hitlerom, začali boj o československý priestor. Kto v budúcnosti zaručí, ak Rusku nastanú nové ťažkosti a v strednej Európe nastane váakum, že Nemci nezasiahnu a nepredložia Čechom účet za vyhnanie sudetského obyvateľstva?

Slováci vyčítajú Čechom viaceré chyby, ktorých sa dopustili v nedávnych dejinách. Veci by azda nedospeli tak ďaleko, ak by Česi neboli spontánne volili v roku 1946 komunistov. Ved na Slovensku vtedy vyhrala protikomunistická strana. Február 1948 bol tiež viacmenej českou záležitosťou, ba presnejšie povedané vecou pražskou. Ak si Česi navorili červenú polievočku, prečo ju cheľ vykydnúť? Nie je to dôsledkom ich neúprimnosti, prešpekulovanosti a kapričioznosti, čo im Slováci vždy vyčítali?

Česi postavili svoje priateľstvo, spojenectvo a družbu s Rusmi na vratkom základe. Keď to, hoc iba čiastočne, spoznali znažili sa o zmene veci. No ich spojenec im ukázal s kým majú tú česť! Nakolko v tomto štáte bolo všetko rozhodujúce české, nech si Česi nesú aj zodpovednosť.

Takto žial nerozmýšla iba slovenská vládnuca špička, ale čo raz viacej aj široké vrstvy. Juhoslovenskí Maďari, ktorí naskrz prepadli osidlam Horthyho fašistom a ktorí odtrhli tretinu Slovenska a postupovali tak ako sudetski Nemci sú dnes spokojními občanmi socialistického Československa a možno budú nimi aj v budúcom „Sovietskem Slovensku.“ Stalin a Beneš nechceli aby sa takými občanmi stali aj sudetski Nemci, ktorí inač — asi ich tretina — zúčastňujú na budovaní socializmu vo východnom Nemecku. A toto východné Nemecko poskytlo — aká irónia — „ohrozenému“ Československu dokonca aj „internacionálnu pomoc“.

Je zrejme, že Československo ako spoločný štát dvoch malých slovanských národov prichádza ku koncu svojej existencie. Ani Čechom ani Slovákom sa už nechce žiť spolu. Každý národ má mať svoj vlastný štát, vlastnú strechu nad hlavou, suverenitu. Európska civilizácia k tomu speje už od prvých buržoáznych revolúcii. Bolševická chameťnosť chce tomuto vývoju zabrániť, pretože on ohrozuje aj podstatu sovietského impéria. Ale ho nezastavi.

Česi a Slováci, o niekoľko storočí sa budú pozerať na svoj kedysi spoločný štát ako my teraz na Veľkú Moravu. Budú si azda pripomínať tri prúty svornosti Svitopluka a Či Masaryka, ktoré nikdy nezostali pospolu. A česki i slovenski historici budú závidieť Fínom, ktorí si vedeli udržať nezávislosť a vzdorovať ruskému impériu. A budú sa sptytovať prečo ich predkovia plakali vtedy keď sa mali chopiť zbraní.

Danubius (Bratislava).

